

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 1601
HALK KİTAPLARI: 361

Yayın Yönetmeni

Dr. Fatih KURT

Yayın Koordinatörü

Dr. Faruk GÖRGÜLÜ

Editörler

Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ

Dr. Mehmet Nur AKDOĐAN

Yayına Hazırlayan

Din İŞleri Yüksek Kurulu

İnançlar ve Dinî Oluşumlar Komisyonu

Grafik&Tasarım

Baskı

Başak Mat. Tanı. Hiz. İth. İhr. Tic. Ltd. Őti.

Tel.: 0312 397 16 17

Din İŞleri Yüksek Kurulu Kararı: 30.01.2019/6

1. Baskı, ANKARA 2019

2019-06-Y-0003-1601

ISBN: 978-975-19-.....-

Sertifika No: 12930

© Diyanet İŞleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü

Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı

Tel.: (0312) 295 72 93-94

Faks: (0312) 284 72 88

e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

ÇalıŐmada yer alan makalelerde ileri sürülen görüşlerin dinî, ilmî ve hukukî sorumluluğu sahiplerine aittir.

FARKLI BOYUTLARIYLA
FETÖ/PDY

DİB
YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

TEORİK ÇERÇEVE	9
FETÖ'NÜN BİLGİ KAYNAKLARI VE TEOLOJİK YÖNÜ	25
GÜLEN'İN İDEOLOJİK VE BATINÎ YORUMLARI	103
FETULLAH GÜLEN'İN PEYGAMBER TASAVVURU VE HADİS-SÜNNET ANLAYIŞI	125
FETÖ'NÜN FIKIH VE FETVA İSTİSMARI	153
TASAVVUF İSTİSMARINA DAYALI MİSTİK BİR YAPILANMA: FETÖ	163
MİLİTAN EZOTERİK YAPI OLARAK FETÖ'NÜN PSİKOLOJİK DEĞERLENDİRMESİ	193
FETULLAHÇI TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY) AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI.....	223
ALMANYA'DA GÜLEN ALGISI.....	247
GÜNEYDOĞU ASYA MALAY TOPLUMLARINDA FETÖ ALGISI VE ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER.....	257

FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY) AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI*

“Avrupalı elit bu amaçla bir yerli elit oluşturmaya girişti. Ergenlik çağındaki umut vadeden gençleri topladı, bunların alınlarına kızgın demir ile Batı kültürünün ilkelerini damgaladı ve ağızlarını tumturaklı, parlak sözcüklerle tıkadı. Anavatanlarında kısa bir süre tutulan bu gençler beyaza boyanmış olarak memleketlerine geri gönderildiler”

Jean Paul Sartre,

*Martinikli Fanon'un Yeryüzünün Lanetlileri kitabının
Önsöz'ü*

Giriş

Fetullahçı Terör Örgütü veya Paralel Devlet Yapılanması'nın (FETÖ/PDY) Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) algısını tartışmadan önce, bağhların sivil toplum, eğitim, siyaset, medya ve kültürel olarak geliştirdikleri ilişkilerde burayı bir merkez olarak kullanmaları sebebiyle, sürecin tarihi, sosyokültürel ve psikolojik arkaplanına dair kısa bir giriş yapmak faydalı olacaktır.

Fetullah Gülen'in Kuzey Amerika macerası farklı süreçlerle gerçekleşmiştir. Görünüşte sağlık sorunları gerekçe gösterilse de, hakikatte, hakkındaki takibatlardan kaçmak için 22 Mart 1999 tarihinde ABD'ye gittiği ve o tarihten bu yana bu ülkede yaşadığı bilinmektedir. Kuzey Amerika'daki organizasyonel

* Dr. Yaşar Çolak (İbn Haldun Üniversitesi Öğretim Üyesi)

varlığı 90'lı yılların ilk yarısına uzanan bu hareket, özellikle liderinin Amerika'ya gelmesinin ardından insan sermayesini buraya kanalize etmeye çok önem göstermiştir. ABD ve Kanada'ya gelenlerin çoğunun görünüşte lisansüstü çalışmalar yürütmek amacı taşıdığı görülmektedir. Fetullah Gülen'in Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından ABD'nin de benzer bir sürece gidebileceği ve kendi grubunun bundan faydalanması için 1992-1993 yıllarında ABD'de örgütlenmenin önem arzettiğini müntesiplerine telkin ettiği ve onları bu ülkede farklı organizasyonlar kurarak etkili olmaya teşvik ettiği belirtilmektedir. Sığınmak için daha yakın ülkeler varken Amerika gibi uzak bir coğrafyanın tercih edilmesini izah çerçevesinde farklı yorumlar ileri sürülmektedir. Bu tercihi ulusal ölçekten küresel ölçeğe geçiş olarak niteleyenler olduğu gibi,¹ milenyumun başlarından itibaren yürürlüğe konan Amerika'nın Orta Asya, Ortadoğu ve Kuzey Afrika siyasetiyle yakından alakalı olarak, şiddete başvuran İslamî grupların karşısına ılımlı İslam söylemini destekleme stratejisinin bir yan ürünü olarak yorumlayanlar da mevcuttur.²

Fetullah Gülen'in ABD'ye gelişi kadar takipçilerinin bu ülkede organizasyon kurma sürecinde de tutarlı ve başarılarla dolu bir hikâyeden çok, inişli çıkışlı ve farklı etkenlerin devreye girdiği bir seyrin baskın olduğunu söylemek mümkündür. Gülen'in takipçileri ABD'ye geldikleri yıllar içinde Amerikan sisteminde ekonomik ve siyasî etki gösterme noktasında birçok deneme-yanılma sürecini takip etmişlerdir. Örneğin ilk yıllarda açılan okulların kısa sürede kapandığı, Gülen'in ABD organizasyonunu yönetmek için Türkiye, Orta Asya ve Avustralya gibi ülkelere sorumlu farklı isimleri organizasyonun başına getirdiği ve başarısızlık gösterenleri de görevden aldığı bilinmektedir.

Bu bağlamda bir kronolojiden bahsedilecek olursa, kısaca şu noktalar dikkate alınmalıdır: Gülen'in ABD'ye ilk gidişi 1992 yılına denk gelmektedir. Gülen daha sonra 1997 yılında dört ay süreyle ABD'de bulunmuştur. 1998 yılında Papa John Paul II ile görüşmüş ve bu görüşme sonrası Gülen'in temsilcilerinin ABD'de Katolik kilisesi temsilcileriyle ilişkileri belirgin şekilde artış göstermiştir. Fetullah Gülen Türkiye'den nihai olarak 22 Mart 1999 tarihinde ayrılarak Chicago üzerinden ABD'ye giriş yapmıştır. 1999'da aldı-

1 Ali Bulaç, *Din-Kent ve Cemaat- Fetullah Gülen Örneği*, İstanbul: Ufuk Yayınları, 2008. s. 149.

2 Graham E. Fuller, *The Future of Political Islam*, New York: Palgrave Macmillan, s. 128.

ğı 5 yıllık vize dolmadan önce, 2001 yılında ABD'ye göçmenlik başvurusu yapmıştır. 2002 yılında başvurunun ilk sürecini tamamlayan Gülen'in başvurusunun nihayete ermesi 2008 yılını bulmuştur. Zira göçmenlik kategorisi noktasında yaptığı başvuruların kabul görmemesinin ardından birçok Amerikalı dinî lider, emekli hükümet görevlisi, istihbarat adamları ve uluslararası kurumların referansı ve desteğiyle mahkeme süreci neticesinde olumlu yanıt alınabilmiştir.³ Gülen grubunun bu süreçte hukuki davalar için ciddi paralar harcayarak ve o döneme kadar kurdukları ilişkileri kullanarak bu sonucu alabildiğini vurgulamak yerinde olacaktır.

Fetullah Gülen son 10 yıldır Pennsylvania Eyaleti sınırları içindeki Pocono dağlarının eteğinde bulunan 10 dönümlük arazinin içinde kurulmuş korunaklı kampüste faaliyetlerini sürdürmektedir.

Örgütün Amerika'daki yapılanma biçimi, liderlik kadrosu ve mensuplarının iç ilişkileri ve faaliyetlerine baktığımızda, başka dinî örgütlenme biçimlerinde de yaygın bir şekilde görüldüğü üzere, merkezîyetçi bir yapının ve katı bir hiyerarşinin varlığı bariz bir şekilde göze çarpmaktadır. Örgütün lideri konumundaki Fetullah Gülen ve üst kademedeki liderlik kadrosunun her şeyi merkezden karara bağladıkları, yönetici tabakada alınan kararların, kolektif bir toplulukta aynı tip şahsiyetlere dönüştürülen mensuplar tarafından hiçbir eleştiriye tabi tutulmadan uygulamaya konulduğu, cemaat içinde görev dağılımlarında yeteneklerin değil, cemaate sadakat ilkesinin ön planda tutulduğu kolaylıkla fark edilmektedir.

Örgütün içindeki katı lider kültürünün, liderlikten duyurulan kararların eleştirisi bir yana tahliline dahi imkân vermediği anlaşılmaktadır. Oluşturdukları kapalı yapılarla öncelikle dinî inanç ve kavramları araçsallaştırmak suretiyle insanların sağlıklı düşünebilme ve karar alabilme kabiliyetlerini dumura uğrattıkları, böylece iradesi felç edilen mensupların, Fetullah Gülen'in öğretisi ve telkinlerine açık hale getirildikleri anlaşılmaktadır. Araştırmacı Hamdi Tayfur, 'Cemaat Diktatörlerinin Psikanalizi' adlı eserinde "dinî cemaat veya grup liderlerinin gruplarını oluştururken, toplumlarca özümsemiş olan, "örselenmeler"den kaynaklanan psikolojik genleri manipüle ettikleri

3 Mahkeme belgeleri için bakınız: http://turkishinvitations.weebly.com/uploads/4/5/1/3/4513391/doc_28.pdf (Erişim:29.05.2018)

ve böylece gruba eğilimi artırarak insanların gruba birlikte hareket etmelerini sağladıklarından” bahseder.⁴

Bu saptamayı doğrular şekilde, Fetullah Gülen’in de Batı’nın bilim ve teknoloji karşısında son birkaç yüzyıldır yaşanan gecikmişlik hissini neden olduğu sarsıntının oluşturduğu etkiye maruz kalan cemaat mensuplarına, kendine özgü ancak gerçekte olanlarla büyük ölçüde örtüşmeyen bir tarihsel zamanı, ulaşılması gereken bir ideal geçmiş (ütopya) olarak sunarak, bir başka ülkeye gelmenin yarattığı endişe, kaygı, huzursuzluk vb. örselenmelerle başa çıkmaya çalışan grubunun bütünlüğünü sağlamayı amaçladığı görülmektedir. Bunda hayli başarılı olduğu da söylenebilir. Çok farklı kültürel muhitlerden koparak Amerika’daki toplumsal hayata adaptasyona çalışan ancak bunda oldukça zorlanan göçmenlerin, topluluk sorumluluğuna sığınıp güçsüzlüklerini telafi cihetine gitmeleri yahut grup dayanışmasıyla prestij ve menfaat sağlama arzuları da anlaşılır bir şeydir. Amerika’daki FETÖ/PDY yapılanmasına katılımda bunun önemli birer etken olduğu göze çarpmaktadır. Yeni Dünya Amerika’da yerleşme ve yerleşme süreçlerinde kültürel örselenmelere maruz kalanların Gülen grubuna sığınmalarının sebeplerin biri de bu olabilir. Ancak liberal bir yapıya ve katılımcı demokrasiye sahip Amerikan toplumunun, bu şer örgütünün arka planı hakkında derinlemesine araştırma yapmak ve sorgulamak yerine, dinlerarası diyalog faaliyetleri ve katıldıkları gezi programlarında kendilerine gösterilen tolerans ve güler-yüzün kurbanı oldukları da bir vakiadır.

FETÖ/PDY’nin Amerika’da varlığını tehdit eden veya cemaat elemanlarının zihnini açacak farklı oluşumlar veya şahıslara karşı İslamî ve insanî ilkelere riayet etmeksizin rekabet ve mücadeleye girdiği vakiadır. Sözcüleri, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Maryland’de inşa ettiği Kültür ve Medeniyet Merkezi (Diyanet Center of America) projesinin başlamasını takiben, aynı bölgede hemen hemen aynı ölçekte alternatif bir projeye girişilmesi, bu keskin rekabetin somut bir göstergesidir. Bu aynı zamanda grup liderliğinin farklı toplumsal kesimler arasına duvar örerek müntesiplerini toplum içinde kapalı yapılar içinde yaşatma arzusunun da tipik bir örneğidir. Keza kurtuluşa ermenin sadece kendi mensubu buldukları hareket vasıtasıyla mümkün olduğuna inanmak, dolayısıyla tüm dünya için kendi seçilmiş

4 Hamdi Tayfur, *Cemaat Diktatörlerinin Psikanalizi*, İstanbul: Mana Yayınları, 2012, s.17.

**FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY)
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI**

gruplarını son şans olarak görmek ve herkesin sonunda kendi gruplarına katılarak kurtuluşa ereceğine inanmak, diğer birçok örgütlü hareketler için olduğu gibi, FETÖ/PDY hareketi için de temel ilkelerden biri olduğu açıktır. Bu nedenlerden dolayı söz konusu örgüt, ABD'de yaşayan İslam toplumu ile arasına her zaman belirli bir mesafe koymuş, başka dünyalarda da yaptıkları gibi, Müslümanların dertleriyle, sorunlarıyla hemhal olmayı fazla önemsememiştir. Diğer din mensuplarıyla diyalog her zaman daha öncelikli konu olmuştur. On yıllar boyunca ince ince işlediği “öncü cemaat”, “örnek nesil”, “altın nesil” gibi kavramlarla müntesiplerini bu ütopyanın peşinden sarsılmaz bir tavırla sürüklemiş, bu ütopyaya inanmayan Müslümanları da ötekileştirmiştir. Ne var ki 15 Temmuz 2016 darbe teşebbüsü sonrası yalnızlaşma riskine karşı ister istemez Müslümanlarla bir yakınlaşma içine girmişlerdir.

Öte yandan FETÖ/PDY grubunun ABD'deki ekonomik ilişkileri de hayli dikkat çekicidir. Grubun eğitimden turizme, inşaattan bilgi teknolojilerine hemen hemen her iş kolunda mensupları aracılığıyla doğrudan işlettiği şirketleri olduğu gibi dolaylı ortaklıkları da mevcuttur.⁵ Devlet destekli okullar aynı zamanda ciddi bir gelir kaynağıdır. Sözgelimi Texas'ta vergi fonlarından Gülen grubuna ait 33 okula yılda 100 milyon dolar aktarıldığı, 2011 yılında Gülen inşaat şirketlerine 50 milyon dolar ödeme yapıldığı kaydedilmektedir.⁶ Söz konusu özel yahut devlet destekli okullarda veya şirketlerde gönüllü kulluk psikolojisiyle çalışan cemaat mensuplarının normalden düşük ücretler aldıkları da bilinmektedir.⁷ ABD iş yasalarının zorunlu kıldığı meblağların (prevailing wage) örgüt standardının üstüne çıktığı durumlarda, ödenen miktarın fazlası, illegal yollarla ve bağış adı altında çalışanlardan geri alınmaktadır.

Örgüt mensuplarının aile bağlarını olabildiğince gevşetmeyi tercih etmesi, ucuz iş gücüne yönelik oluşacak direnci kırmak gibi bir hedefi taşıdığı da hissedilmektedir. Bağış yoluyla maaşlardan bir kısmının geri alınması husu-

5 Gülen bağlantılı şirketler için bkz. <http://turkishinvitations.weebly.com/gulenist-corporations.html> (Erişim: 03.09.2017)

6 <http://www.theatlantic.com/education/archive/2014/08/120-american-charter-schools-and-one-secretive-turkish-cleric/375923/> (Erişim: 29.05.2018)

7 Bkz. “U.S. Charter Schools Tied to Powerful Turkish Imam,” CBS News, May 13, 2012. Programın yazılı dökümü için bkz. <http://www.cbsnews.com/news/us-charter-schools-tied-to-powerful-turkish-imam/>; Christopher Holton and Clare Lopez, *Turkey's Islamic Supremacist Cult and Its Contribution to the Civilization Jihad*, Pennsylvania: Center for Security Policy, 2015, s. 28-29.

su resmî soruşturmaların konusu olmuştur. Hakikat odur ki FETÖ/PDY hareketi ABD’de hayatın doğal akışına ters süreçlerle devasa mal varlığına sahip olmuştur. Malların edinilmesinde İslamî ve insanî duyarlılıklara riayet edilmediği açıktır. Zira kendilerince yüksek toplumsal ideallerin gerçekleşmesi için her yolu araçsallaştırmayı bir ilke olarak benimseyen grup, mal edinme süreçlerinde insanî değerlerin çiğnenmesini ahlaken sorunlu görmemiştir. Örneğin malî külfeti grup mensuplarına yüklenerek edinilen cami ve kültür merkezlerinin kontrolü ve resmî mülkiyeti çoğunlukla Gülen’in veya yakın çevresinin tekelinde tutulmuştur. 2005 yılında Rusya’nın Krasnodar bölgesinden ABD’ye göç eden ve farklı eyaletlere yerleştirilen 15.000 civarındaki Ahıskalı Türk için bedeli kendilerine ödetilerek edinilen kültür merkezleri, 15 Temmuz 2016 tarihli darbe teşebbüsünden sonra grubu terk ettikleri için kendilerine geri verilmemiştir, satılanların bedeli de iade edilmemiştir.

Üç Hareket Alanı

Amerika Birleşik Devletleri cemaatler üzerine kurulu bir toplum yapısına sahiptir. FETÖ/PDY hareketinin bu yapının desteklediği dinsel özgürlüklerin tezahür ettiği bir ortamda eğitim faaliyetlerinden ticarete, siyasi lobicilikten bir başka ülkede darbe girişiminde bulunmaya uzanan geniş bir eylem ortamı bulmuş ve bu fırsatları değerlendirmiştir. Hareket ABD’de 3 temel ilgi alanı/çıkar önceliği çerçevesinde örgütlenmiştir: Eğitim ve Dinî Faaliyetler; Sosyal ve Kültürel İlişkiler ve Siyasî Lobicilik. Bu üç hareket alanı iç içe geçmiş, birbirini besleyen, yer yer siyasî düzenle de ilişki içinde olan bir yol haritası izlemiştir, izlemeye de devam etmektedir.

I- Eğitim ve Dinî Faaliyetler

FETÖ/PDY örgütünün başta Texas, California, New York, Illinois gibi birçok eyalette işlettiği sayıları 150’yi aşkın devlet destekli okul (charter school) ile sekiz tanesi ilk ve orta öğrenim, üç adet yüksek eğitim ve birkaç da önkuldan (pre-school) oluşan kayda değer bir özel okul (private school) ağı bulunmaktadır.⁸ Grubun daha çok bilinen faaliyetleri arasında yer alan ve ön, ilk ve orta öğrenime yoğunlaşan charter okulları, düşük ve orta gelirli insanların yaşadığı bölgelerde açılırken, özel okullar daha çok eğitim ve mad-

8 <http://turkishinvitations.weebly.com/private-gulen-schools.html> (Erişim: 03.09.2017)

FETULLAHÇI TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY)
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI

dî düzeyi yüksek seviyeli bölgelerde kurulmuş, genellikle bilim, matematik ve mühendislik alanlarına yoğunlaşmıştır. Charter okulları grubun finansal destek sağlama çabasının yanısıra Müslüman etnik kesimlere hitap etmeye çalışmasının da temelini oluşturmaktadır. Bu hareket Türkiye’de geçmişte dersanelerde varolan sisteme benzer biçimde buradan önemli bir insan ve malî kaynak devşirmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi okullaşma konusunda da bu hareketin takipçilerinin ABD’deki idari-hukuki sistemin açıklarını iyi çalışarak lehlerine kullandıkları dikkat çekmektedir. Yine bu grubun ABD’de iyi okullarda yetişmiş pekçok genci de cazip statülerle bünyesine kattığı dikkate alınmalıdır.

Yüksek öğrenim alanında Virginia eyaletinde yer alan Virginia International University ve Texas eyaletinin Houston şehrindeki North American University gibi kâr amacı güden ve bu bölgelerdeki özellikle daha iyi okullara girememiş, çoklukla düşük ve orta gelirli öğrencileri hedefleyen okullar kurmuştur. Buralarda da kendi ağlarındaki isimlere iş imkanı sağlama ve aynı zamanda yerel ilişkileri geliştirme güdülerini yanında ticari kaygılar ön planda yer almıştır. Bu okullar eyaletlerle olan ilişkilerde Gülen ağına bir kredibilitè sağlamıştır. Bu kurumların yanında organizasyona ait bazı dil okulları da bulunmaktadır.

FETÖ/PDY hareketinin İslamî ilimler ve din alanında yoğunlaşmak üzere Pennsylvania eyaletinin Bethlehem şehrinde kurduğu Respect Graduate School ise ABD’de ilgi çekmeye devam eden İslam araştırmaları alanında, sertifika, imam eğitimi, cezaevi vaizliği eğitimi gibi konulara eğilen bir kurumdur. Yerel dinî liderler, bu okul hareketinin dinlerarası diyalog çalışmalarında da rol oynamaktadır. Gülen hareketi burada kendi takipçilerini Amerika’daki din eğitimi alanında nüfuza sahip olacak bir şekilde eğitime çabasını da gütmektedir. Bu okulun kendi bölgesinde normalde bu hareketle ilişki içinde olmayacak imamlar ve din alimlerine iş imkanı vermesi de takip edilmesi gereken bir noktadır. Bu, özellikle Illinois eyaletinin Chicago şehrindeki İslam İşbirliği Teşkilatı’nın Malezya ve Pakistan’daki üniversitelerine benzer şekilde 1981 yılında kurulan, uzun süre atıl kaldıktan sonra 2010 yılında önde gelen Gülenist isimlerden Ali Yurtsever yönetimine verilen ve o dönemde Gülen hareketine önemli bir alan açan American Islamic Colle-

ge'in yönetiminden bu isimlerin 2015 yılında çıkartılması sonrasında atılmış bir adım olarak dikkat çekmektedir.

Houston Üniversitesi bünyesindeki Gulen Institute örneğinde görülebileceği üzere farklı okullardaki kürsüler aracılığıyla yapılan çalışmalar örgütün temelde Amerika'daki cemaatler üzerine kurulu sosyal yapısında karşılık bulduğu kadar, Washington DC'deki siyasi elitlerin de hoşuna gidecek olan "ılımlı İslam" tanımlamasının içselleştirilmesi ve neredeyse Gulen hareketini bu akımın tek temsilcisi olarak sunulmasına katkı sağlamıştır.

Bu çerçevede örgütün önem verdiği faaliyetlerden birisi de ABD'de din alanında çalışan akademisyenlere yakın durarak onları kendi faaliyetlerine davet etme, Türkiye'ye götürme ve ABD'de Gulen hakkında olumlu yayınlar yaptırma olmuştur. Bu minvalde grubun önde gelen dinî okullarla ilişki geliştirme çabası devam etmektedir. Örneğin bu grup uzun yıllar boyunca Connecticut Eyaleti'ndeki Hartford Seminary adlı akademik kuruluş için maddi destek sağlamış, bir dönem burada bir Gulen kürsüsü açılmasının altyapısını oluşturmuş, bu okulun üst düzey yöneticilerini Türkiye'de ağırlamıştır. FETÖ/PDY hareketi Hartford Seminary ile geliştirdiği ilişkiler aracılığıyla üniversite, hastane ve hapishane dinî görevliliği noktasında etkin olmaya çalışmaktadır. Buralarda ılımlı İslam anlayışını temsil ettiği iddiasıyla yerel yöneticiler ve federal düzeyde kendileri hakkındaki algıyı iyi tutmaya gayret etmektedirler. Gulen grubunun önde gelen isimlerinden Ali Yurtsever de Gulen grubunun genel Müslüman kesimleri ve önde gelen şahsiyetleriyle iletişim kurmak için kullandığı bir figür olmuştur. Daha önce Rumi Forum'un başkanlığını yapan Yurtsever daha sonra İslam Konferansı Teşkilatı bünyesindeki Chicago şehrindeki American Islamic College'i yeniden hayata geçirmekle görevlendirilmiş ve bu projenin Türkiye'den de destek aldığı dönemde bu kurumu Amerikalı Müslümanlarla iletişim geliştirmek için kullanmıştır. Bu isim bugün bu kurumdan ayrılmak zorunda bırakılmış olsa da bir çok Amerikalı Müslüman lider ve özellikle Chicago kökenli Müslümanlarla kişisel ilişkisini sürdürmektedir.

Örgütün Diyanet İşleri Başkanlığı yurtdışı teşkilatları aracılığıyla sunduğu cami odaklı din hizmeti modelinden uzak olduğu malumdur. Amerika'da daha çok kendi takipçilerinin devam ettiği çok az sayıdaki müstakil mescit

**FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY)
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI**

oluşumuna gitmiş olsalar da doğrudan din hizmeti sunan bu yapıları genel- de Türk kültür merkezlerinin içerisinde tamamlayıcı bir unsur olarak orga- nize etmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bu şekilde Türk kültür merkezle- rine yemek, dil, müzik gibi kültürel alanlardaki faaliyetler için devam eden Türki-Azeri, Bengalli, Pakistanlı, Bosnalı, Arnavut kökene sahip kesimler de Gülen grubunun dinî söylemlerinden etkilenmektedir. Bu minvalde grubun dinî alanda Gülen'in yayınlarını merkeze alan bir çerçeve çizdiği akılda tu- tulmalıdır. Özellikle profesyonel hayattaki kesimlerin sıklıkla takip ettikleri bu merkezlerin bazı eyaletlerdeki özel bölgelerde (örneğin yüksek teknoloji odaklı California'daki San Francisco Bay Area, Güney California'daki Irvine, Washington eyaletindeki Seattle ya da North Carolina'daki Research Triangle bölgeleri) daha eklettik bir nüfusa etki etmeye çalışmaktadır. Bu merkezle- rin bir diğer fonksiyonu yerel siyasi ve dinî liderlerle ilişki geliştirilmesinde steril ve kapalı bir rol oynamasıdır.

Bu bölümde değinmeyi uygun gördüğümüz bir başka etkinlik de din- lerarası diyalog çalışmalarınıdır. Bu tarz çalışmaların ne kadar dinî etkinlik kategorizasyonu içinde ele alınabileceği tartışmaları bir yana, dinlerarası di- yalog faaliyetleri örgütün ABD'deki algısını şekillendirmede en önemli rolü oynadığı açıktır.

Gülen grubunun Amerika'daki dinî cemaatler içinde özellikle Katoliklerle ve Musevilerin belli kollarıyla ilişkide oldukları gözlemlenmektedir. 1990'la- rın ardından sivil toplum ve din arasındaki ilgiyle paralel olarak kendisini dinî değerleri önde tutan bir Sivil Toplum Kuruluşu ve dinî cemaat/yapı- lanması olarak sunan FETÖ/PDY hareketi, hoşgörü ve dinlerarası diyalog söylemiyle de özellikle uluslararası alanda ilgi çekmiştir. Örneğin Gülen'in 9 Şubat 1998'de Papa II. Jean Paul ile görüşmesi ABD'deki katolik liderler için bugün de önem taşıyan ve en önde gelen referans noktası olmuştur.

Gülen–Papa John Paul II görüşmesi ardından kurumsal bir çerçeveye bürünen Gülen hareketi ile Katolikler ilişkisi Katolik Kilisesinin dinlerara- sı diyalog çalışmalarında elverişli bir partner bulma arzusuyla açıklanabilir. Amerika'daki tüm piskoposluk bölgelerinde (diocese) diğer dinler ve Hristi- yanlığın diğer kollarıyla iletişimi sürdürmekle görevli bir din adamı bulun- duran Katolik Kilisesi'nin bu temsilcileri genel Müslüman cemaatiyle yü-

rüttükleri ilişkilerin yanı sıra Gülen grubuyla ayrı bir ilişki sürdürmektedir. FETÖ/PDY hareketi bu ilişkilerde Papa görüşmesinin meyvesini toplamaya ve kendi propagandasını yapmaya devam etmektedir. Grubun Musevilerle ilişkisi de İsrail konusundaki konumlanma ve dinlerarası diyalog çerçevesinde devam etmektedir.

Bu amaçla kurulmuş olan kurum, **Rumi Forum**'dur. Görünüşte dinlerarası ve kültürlerarası diyalogu arttırmaya yönelik kurulsada gerçekte Fetullah Gülen'i ön plana çıkarmaya yönelik çalışmalarla göze çarpmaktadır. Fetullah Gülen, Rumi Forum'un onursal başkanlığını yürütmektedir. Merkezi, ABD'nin başkenti Washington DC'de bulunmaktadır. Rumi Forum'un Delaware, Kentucky, Maryland, North Carolina, Virginia eyaletlerinde şubeleri bulunmaktadır. Bu hareketi konu alan akademik yayınlar ile Fetullah Gülen'in kendi yazıları da bu kuruluş üzerinden yayınlanmaktadır.

FETÖ/PDY hareketi aynı zamanda Azeri, Boşnak, yer yer Bangladeş, Pakistan ve Ahıska Türkleri gibi gruplara da ilgi göstermekte, bu grupları yer yer Charter okulları açılmasında stratejik olarak kullanmaktadır. 2010'lu yıllardan itibaren özellikle stratejik öneme sahip gördükleri bazı Müslüman liderlerle yakınlık kurmaya özen göstermişlerdir. Bugün örgütün Haroon Moghul, Wajahat Ali, Rabia Chaudry, Ahmed Rehab gibi genç, Amerika doğumlu Müslümanlar arasında yakın markaj yoluyla etkisi altına aldığı isimler bulunmaktadır. Aynı şekilde Respect School, Islamic Institute (Houston) gibi kurumlar da buldukları bölgelerdeki dinî liderleri etki altına alma çalışmalarına devam etmektedir. FETÖ/PDY hareketi etrafındaki algı Amerika'da dinî yapılanmanın ve akademik-siyasi çevrelerin ilgileri ve çıkarları ile eşdeğer bir düzlemde ilerlemektedir. Hareket içerisinde bu grupların ilgi ve çıkar düzlemlerini yakından takip edenler, muhataplarına uygun söylem ve eylemler geliştirme hususunda başarı göstermişlerdir.

II-Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

FETÖ/PDY'nin ABD'de sosyal ve kültürel ilişkiler geliştiren ve eyaletten eyalete farklı isimler alan sivil toplum örgütlenmesi mevcuttur. California'daki Pacifica Institute, Florida eyaletindeki daha önce Amity Center olarak bilinen fakat daha sonra isimleri Istanbul Cultural Center yapılan merkezler vardır. Aşağıda bu çalışmaları temsil eden bazı sivil toplum kuruluşu ile il-

gili ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır. Raindrop Foundation (Yağmur Damlası Vakfı), Turkish Cultural Center (Türk Kültür Merkezi), Pacifica Institute (Pasifik Enstitüsü) ve Rumi Forum.

Raindrop Foundation (Yağmur Damlası Vakfı)

2000 yılında kurulmuştur. ABD’de Texas, Arkansas, Kansas, Mississippi, New Mexico ve Oklahoma olmak üzere 6 eyalette faaliyet yürütmektedir. Dernek Türkçe dil kursları, bayanlar için akşam sohbetleri, ebru kursları, Türkçe Olimpiyatları, ihtiyacı olanlara yardım, Türkiye’ye kültürel gezi gibi faaliyetlerde bulunmaktadır.

Turkish Cultural Center (Türk Kültür Merkezi)

New York ve New Jersey eyaletlerinde 10 farklı bölgede şubesi bulunan sosyal, kültürel ve yardım faaliyetleri düzenleyen bir kuruluştur. Raindrop Foundation gibi bu dernek de dostluk yemekleri, kültür akşamları, Türkçe dersleri, konferans ve paneller, Türkiye ziyaretleri etkinlikleri düzenlemektedir.

Pacifica Institute (Pasifik Enstitüsü)⁹

Pacifica Institute, özellikle ABD’nin Batı yakasında hizmet veren din ve kültürlerarası etkinlikler düzenleyen bir kurumdur. Bu enstitü web sayfasında “Hizmet Hareketi”nden ilham aldığını açıkça belirtmektedir. Pacifica Institute özellikle dinlerarası diyaloga teşvik eden seminerler, yurtdışı eğitim programları, yardım kampanyaları, dostluk yemekleri ve festivaller düzenlemektedir. Pasifik Enstitüsü’nün, Los Angeles, Orange County, San Diego, San Francisco, Portland, Seattle, Salt Lake City, Las Vegas ve Boise şehirlerinde şubeleri bulunmaktadır. Kurumun danışmanlar kurulu Amerikalı akademisyenlerden oluşmaktadır.

Turkic–American Alliance (Türk Amerikan İttifakı)

FETÖ/PDY grubunun yukarıda zikredilen sivil toplum kuruluşlarının yanında ülke geneline yayılmış olan 200’ün üzerindeki sivil toplum kuruluşunu 6 bölgeye ayırarak bir federasyon haline getirmiş ve bunların birleşmesiyle de oluşturmuş oldukları Turkic–American Alliance adı altında merkezi

9 <http://pacificainstitute.org/>

Washington DC’de olan bir sivil toplum kuruluşu daha bulunmaktadır. Bu sivil toplum kuruluşları öncelikli olarak ABD’ye başlayan göç akımları ile birlikte ülke içerisinde bir koordinasyon merkezi gibi çalışmışlardır. Genellikle Türkiye’den giden göçmenler olmakla beraber, Türk-Amerikan İttifakı özel bir şekilde Türk Dünyasına hitap etmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda, yalnızca Türkiye’den gidenlerle değil Orta Asya ve Balkan ülkelerinden gelen Türk topluluklarına da hitap ettiklerini vurgulamaktadırlar. Türk–Amerikan İttifakı bünyesinde bulunan kuruluşlar:

1. Council of Turkic American Associations (Türk Amerikan Dernekleri Konseyi). New York merkezli ve bünyesinde 43 üye dernek bulunmaktadır.
2. Mid-Atlantic Federation of Turkic American Associations (Türk Amerikan Derneği Orta Atlantik Federasyonu). Washington D.C. merkezli ve 31 üyeli bir kuruluştur.
3. The Turquoise Council of Americans and Eurasians (Amerikalı ve Avrasyalılar Turkuaz Konseyi). Houston merkezli ve 58 üyeli kuruluştur.
4. Turkic American Federation of Southeast (Güneydoğu Türk Amerikan Federasyonu). Georgia eyaletindeki şehirlere yönelik faaliyetler yürüten Atlanta merkezli 22 dernekli bir kuruluştur.
5. The Turkish American Federation of Midwest (Midwest (Ortabatı) Türk-Amerikan Federasyonu). Chicago merkezli 39 üyeli kuruluştur.
6. West-America Turkic Council (Batı Amerika Türk Konseyi). Batı yakasındaki 12 eyalette faal 21 üye derneği içine alan Los Angeles merkezli bir kuruluştur.

III-Siyasî Faaliyetler

FETÖ/PDY grubu bir taraftan üniversitedeki akademisyenlerle kurdukları ilişkilerle entelektüel hayatı etkilemeye çalışırken, yerel ve ulusal düzeyde siyasetçilerle geliştirdikleri insanî, ekonomik ve finansal ilişkiler sayesinde nüfuz alanlarını genişletmeye çalışmaktadırlar. ABD’deki belli başlı şehirler veya eyalet ile Türkiye’deki birtakım şehirler arasında kardeş şehir (sister

city) ilişkisi tesis edilebilmesi için Amerikan yasalarının gerekli kıldığı aracı derneklerin tamamına yakınının bu grup mensupları tarafından kurulmuş olması, siyasi faaliyetlerin uzandığı noktaları ortaya koyması bakımından ilginç bir örnektir. Keza 2015 yılında ABD Kongresinin 88 üyesinin Türkiye'yi şikâyet ettiği mektubuna imza atması,¹⁰ Gülen grubunun sonuç alıcı siyasi lobıcılığının bir örneği olarak gösterilmektedir. Bu bölümde FETÖ/PDY'nin ABD'de yürüttüğü siyasi faaliyetlerinde araç olarak kullandığı kurumların bazıları hakkında bilgi verilecek ve bu süreçte izledikleri taktikler sıralanacaktır.

Alliance for Shared Values (Müşterek Değerler İttifakı)

FETÖ/PDY hareketi, ABD'deki kamuya dönük siyasi ve algı temelli faaliyetlerini Alliance for Shared Values isimli lobi çalışması yapan STK üzerinden yürütmektedir. Bu kurum üzerinden Gülen'in görüşlerini yaymak ve siyasi-dini elitlerle iletişim içinde olmak bu hareket için önem taşımaktadır. Alp Aslandoğan isimli takipçisini/şahsı kamuya dönük yüzü ve sözcüsü olarak seçen Gülen'in bu bağlamda İngilizce'yi anadiline yakın konuşan ve doğrudan İslami bir imaj çizmeyen isimleri bu minvalde değerlendirmesi dikkat çekmektedir. Gülen, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında Alliance for Shared Values aracılığıyla verdiği mülakatlarda¹¹ da kendisinin İslamcı olmadığını savunarak hareketini global bazda Siyasi İslam'a karşı konumlandırmaya, Türkiye'deki Müslümanları radikal dini görüşlere sahip şekilde resmetmeye çalışmaktadır. FETÖ/PDY hareketinin bir dönem aktif olarak faaliyet gösteren düşünce kuruluşu olan Rethink Institute, Washington DC'deki siyasi söylemlere müdahil olmaktan geri kalmamıştır. Ayrıca bu kurum 2013 sonrasında FETÖ/PDY hareketinin ABD'deki siyasi tezlerini yaymakta aktif rol oynamaktadır.

Sivil İslam tartışmaları çerçevesinde de FETÖ/PDY hareketi kendisini Sivil İslam'ın Türkiye'deki yegane temsilcisi olarak sunmuştur. Bu bağlamda 1990'larda Orta Asya'daki faaliyetlerin ardından 2000 yılının ikinci yarısından itibaren daha açık bir şekilde küresel bir güç haline gelen (okullarının yaşlı Afrika kıtası dahil olmak üzere yeryüzünün her bölgesine yayılması,

10 <http://www.forumusa.com/feto-abdde-orumcek-agi-gibi/> (Erişim: 03.09.2018)

11 Örneğin bakınız, <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/16/Fetullah-gulen-turkey-coup-erdogan> (Erişim: 2.10.2017)

uluslararası yardım kuruluşları ve bir medya imparatorluğu kurması gibi) FETÖ/PDY hareketi bu yönüyle de Amerika'da hem siyaset belirleyicilerin hem de akademik dünyanın takibinde kalmıştır.

Turkic American Convention (Türk Amerikan Kongresi)¹²

FETÖ/PDY grubunun siyasi alanda faaliyet gösterdiği bir başka sivil toplum kuruluşudur. Türkiye ve ABD'den siyasetçiler, devlet adamları, uzmanlar, sivil toplum temsilcileri, iş adamları ve birçok farklı kuruluştan kişileri bir araya getiren bir kuruluştur. FETÖ/PDY iltisaklı kuruluşlara yönelik Türkiye'deki bazı yaptırımlara yönelik gerek Amerikan Kongresi ve Temsilciler Meclisi üyelerince aleyhte yapılan açıklamaların arka planında bu kuruluşun etkili olduğu bilinmektedir.

Dış Seyahatler ve Maddi Bağışlar

Son dönemlerde okulların, aldıkları vergi ve eğitim desteklerinin ABD hukuk sistemine uygunluğu konusunda FBI soruşturmalarının hedefi olan FETÖ/PDY hareketinin henüz yeterince üzerinde durulmayan bir stratejisi de, ABD Kongre ve Temsilciler Meclisi üyeleri ile eyaletlerdeki yerel siyasetçilere yaptıkları bağışlar ve düzenledikleri dış seyahatlerdir. The Atlantic Magazine'de yayınlanan 12 Ağustos 2014 tarihli haberde, Texas'ta vergi fonlarından yılda 100 milyon dolar pay alan 33 ayrı Gülen okulunun, 2011 yılında Gülen grubu inşaat şirketlerine 50 milyon dolar ödediği bilgisine yer verilmektedir. Haberde, okulların ihale süreçlerini gerçekleştirilmeyerek kendi seçtikleri firmalarla çalıştıkları ve bu konuda yetkililerin soruşturma yürüttükleri vurgulanmaktadır.

USA TODAY haber sitesinin 29 Ekim 2015 tarihli haberine göre FETÖ/PDY hareketi, 2008 yılından bu yana toplam 214 ziyaret düzenleyerek siyasetçileri Türkiye ve Azerbaycan gibi ülkelere götürmüştür. Bu ziyaretler, daha önce Kongre Etik Komitesi tarafından onaylanmış olduğu için katılımcılar için bir yaptırım söz konusu değildir. Ancak bugüne dek 800.000 dolara mal olmuş bu ziyaretlerin finansmanının nasıl sağlandığı konusu üzerinde sorgulamalar devam etmektedir. Mezkur haber kaynağı ayrıca bu ziyaretlerin içeriklerinin gidilen yerlerdeki tarihi alanları ziyaret etmek kadar,

¹² <http://turkicamericanconvention.org/>

**FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY)
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI**

FETÖ/PDY hareketine bağlı gazeteci, iş adamı ve siyasetçiler ile görüşmeyi de içerdiğini belirtmektedir.¹³ Şubat 2015'te dönemin ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'ye bir mektup göndererek Ekrem Dumanlı, Hidayet Karaca gibi Türkiye'deki Gülen örgütünün gazetecilerine hukuksal süreçler başlatılmasına karşı destek isteyen Kongre Arizona Eyaleti Senatörü Cumhuriyetçi Matt Salmon'un, 2014 yılında Gülen finanslı bir Türkiye ziyareti yaptığı ortaya çıkmıştır. Mektupta imzası bulunan diğer isimlerin de ya kendileri ya da çalışanlarının Gülen finanslı seyahatlere katıldıkları bilinmektedir.

Siyasetçilerin seçim kampanyalarına maddi destekte bulunmak Gülen hareketinin siyasete doğrudan etki etmesini sağlayan en önemli araçtır. Aldıkları bağışları açıklamak ile yükümlü olan siyasetçilerin kayıtları incelendiğinde, özellikle Gülen okullarında çalışan ve gelirlerinin kısıtlı olduğu görülen pek çok öğretmenin her yıl siyasetçilere sistemli bağışlar yaptıkları görülmektedir. USA TODAY, bu konuda yaptığı 23 Kasım 2015 tarihli haberde New Hampshire eyaleti Senatörü Kelly Ayotte'nin 30 Nisan 2014'te şüpheli bağışlar topladığı haberinden sonra toplam 43.100 dolar tutarındaki bağışları iade ettiğini açıklamıştır.¹⁴ Aynı gün içinde Ayotte'ye bağış yaptığı belirlenen 19 Türk'ün hiçbirinin New Hampshire'da yaşamadığı, hatta bağış yapanların bazıları ile yapılan görüşmelerde Ayotte'yi hiç tanımadıkları ortaya çıkmıştır. Binlerce dolar bağışta bulunanlar arasında 5 kişinin ise hiçbir kaydı bulunmamıştır. Buzzfeed'in 23 Temmuz 2014 tarihli haberine göre Temsilciler Meclisi'nde Texas'ı temsil eden üyelerden Demokrat Henry Cuellar'ın 2014 seçim döneminde 30 farklı Gülen hareketi bağlantılı isimden bağış aldığı belirtilmiş, bunların sadece Texas değil, New York ve Illinois'ten oldukları belirlenmiştir.¹⁵ Siyasilerin çoğu Ayotte gibi bağışları iade etmek yerine bağış yapan isimlerin Gülen bağlantılarından haberdar olmadıklarını iddia etmişlerdir. Önemli bir iddia da Gülen hareketinin ABD'de önde gelen isimlerinden Recep Özkan'ın Clinton Kampanyası ile Vakfına 2015 yılı

13 <https://www.usatoday.com/story/news/politics/2015/10/29/turkish-faith-movement-secretly-funded-200-trips-lawmakers-and-staff/74535104/> (Erişim: 2.10.2017)

14 <https://www.usatoday.com/story/news/nation/2015/11/20/lawmakers-got-suspect-turkish-campaign-cash/75982732/> (Erişim: 2.10.2017)

15 https://www.buzzfeed.com/rosiegray/secretive-turkish-movement-buys-us-influence?utm_term=.kn6AR7rap#.pcx5xl9e0 (Erişim: 2.10.2017)

içinde 500 bin ila 1 milyon dolar arasında bağış yapmış olduğu iddiasıdır.¹⁶ Siyasilerin yapılan bağışları açıkladıkları listeler incelendiğinde, Gülen hareketine mensup isimlerin siyasi kampanyalara milyonlarca dolar bağış yaptıkları tahmin edilmektedir. Bu bağışlar arasında Demokrat ya da Cumhuriyetçi ayrımı yapılmadığı da görülmektedir.

Abdullah Antepli ve Muslim Leadership Initiative (Müslüman Liderlik İnisiyatifi) Programı

FETÖ/PDY hareketinin zihinlerde Amerika siyaset ve ekonomi çevreleri ile medya kuruluşları üzerinde etkileriyle bilinen derin yapılara nüfuz etme başarısı göstermiş güçlü bir örgüt algısı oluşturma çerçevesinde geliştirdiği ilişkiler ağının anlaşılması bakımından hareketin önemli aktörlerinden biri olan ve “imam” unvanını kullanan Abdullah Antepli'nin faaliyetlerine biraz daha yakından bakmak yerinde olacaktır.

Adı geçen, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nde lisans eğitimini tamamladıktan sonra yurtdışında çeşitli dinlerarası diyalog programlarında yer almış ve Amerika'daki sayılı ilahiyat okullarından olan Hartford Seminary'de yüksek lisans eğitimi görmüştür. Amerika'da dinlerarası diyalog alanında çok sayıda program düzenlemesi ve kısa sürede Amerika'daki enstitüler tarafından fark edilmesi burada çok önemli pozisyonlara gelmesini sağlamıştır. Kendisi Hartford Seminary'de imamlık eğitimi vermiş, sonrasında ise çeşitli üniversitelerde imam olarak görev yapmıştır. 2008 yılından itibaren Amerika'da sayılı okullardan olan Duke Üniversitesi'ndeki Müslüman öğrencilere rehberlik yapmakla kalmayıp aynı zamanda bu kurumda İslami İlimler ve Müslüman Kültürler ile ilgili dersler de vermektedir. Kısa sürede Amerika'da Müslüman toplumu içerisinde çok tartışılan isimlerden biri haline gelmiştir.

Muslim Leadership Initiative (MLI) programı, Shalom Hartman Institute (SHI) tarafından Kudüs'te tasarlanan ve finanse edilen bir senelik eğitim programıdır. Bu program kapsamında Amerika'daki bir grup Müslüman lider Kudüs'e getirilip burada Siyonizmin kökleri hakkında eğitim almaktadır. Shalom Hartman Institute dünyanın en prestijli Yahudi akademi ve araştırma merkezlerinden biridir. Bu enstitü Kudüs ve New York merkezli

16 <http://dailycaller.com/2015/11/22/followers-of-a-mysterious-turkish-islamic-cleric-have-donated-heavily-to-hillarys-campaign-and-family-charity/> (Erişim: 2.10.2017)

FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY)
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI

olup aktif bir şekilde Yahudilik ile ilgili akademik projeler finanse etmektedir. Muslim Leadership Initiative programının mimarı İmam Abdullah Antepli'dir. Shalom Hartman Institute ile müştereken başlatılan bu programın amacı Amerika'dan bir grup Müslüman dinî ve entelektüel lideri "İsrail ve Filistin halklarının karşılaştığı dinî, siyasi ve sosyo-ekonomik sorunları daha iyi anlamaları" gerekçesiyle Kudüs'te Yahudi entelektüellerle bir araya getirmektir. MLI programı Müslüman toplumu tarafından çok sert tepkilere maruz kalmıştır. Hiçbir Filistinlinin programa davet edilmemesi, program içeriğinin sadece Siyonist düşünce yapısına hizmet etmesi ve İslamofobik kurumlar tarafından desteklenmesi çok fazla tepki toplamıştır.¹⁷

Huffington Post'ta Abdullah Antepli'nin birçok makalesi yayınlanmıştır.¹⁸ Bu makaleler genelde Amerika'da İslam ve Müslüman-Yahudi ilişkileri konularını ele alsa da, bir çoğu da siyasi meselelere değinmektedir. Özellikle 2014'te yayınlanan "Loss of Dreams: The Turkish Model Falling Apart" adlı makalesi açıkça Türk demokrasisinin bir hayal kırıklığı olduğundan bahsetmektedir. Antepli, 2010'da Temsilciler Meclisi tarafından açılış duasını yapmak üzere kongreye davet edilmiştir. Ayrıca 2012 senesinde North Carolina Senatosunun açılış duasını yapma görevi de yine Antepli'ye verilmiştir. Abdullah Antepli'nin önemli pozisyonlar elde etmesi, şu anda Shalom Hartman Institute'de çalışan Haroon Moghul, medya alanında etkin olan Wajahat Ali, Rabia Chaudry ve CAIR Chicago başkanı Ahmed Rehab gibi Amerikan Müslüman gençler üzerinde etkili isimlerle kurduğu ilişkilerle Türkiye eleştirisini öne çıkarması, FETÖ/PDY yapılanmasının Kuzey Amerika'daki etkisinin hangi tehlikeli boyutlara ulaştığını göstermesi açısından önemlidir.

17 <http://www.turkeyagenda.com/shalom-hartmans-mli-program-a-constructive-engagement-paradigm-2527.html>; <http://www.thepetitionsite.com/takeaction/927/756/193/> (Erişim: 30.11.2017)

18 <http://www.huffingtonpost.com/author/imam-abdullah-antepli> (Erişim: 30.11.2017)

Amerikalılar Arasındaki FETÖ/PDY Hareketiyle İlgili Algılar

Bu bağlamda Amerikalılar arasındaki FETÖ/PDY hareketiyle ilgili algıya baktığımızda altı önemli etmenden söz etmek mümkündür:

(1) Siyasi görüş açısına/pozisyona sahip bireyler: Bir diğer ifadeyle Amerikan siyasetinin farklı noktalarına temas eden, aktif olarak dış politika konusuyla ve dolayısıyla Türkiye ile ilgili isimler.

a. Bu kişiler açısından Gülen'in liderliğini yaptığı hareket 11 Eylül sonrasında Amerikan muhayyilesini ve dış politikasını meşgul eden militan/terörist kimlikli İslamî oluşumlara bir alternatif olarak görülmüş/sunulmuştur. Terör/İslam eleştirilerinin ön planda olduğu bir dönemde hoşgörü, dinlerarası diyalog, sivil/ılımlı İslam söylemleriyle ön plana çıkan bu grup Batı medyası ve siyasi elitlerince taltif edilen bir yere oturmayı başarmıştır. Washington DC için bu söylemin yaygınlaşmasının bir çıkar önceliği olmaya başlamasıyla Gülen hareketi söylemsel bir alan ve üstünlük imkanı yakalamıştır.

b. Global genişlemesine paralel olarak hareket Amerikan siyasi elitlerince farklı kıtalarda rol oynayabilecek, potansiyel etki alanlarına temas eden bir potansiyel olarak görülmüştür. Gülencilerin gittikleri ülkelerde elit sınıfların eğitiminde oynadığı rol, Washington elitleri tarafından kamu diplomasisi çerçevesinde potansiyel bir çıkar unsuru olarak görülmüştür.

c. Bu hareket 2000'li yıllardan itibaren Türkiye'de belirgin bir güç odağı haline geldikçe iç siyasi arenanın bir aktörü olarak Washington siyasetinde ayrı bir yer edinmiştir. Hareketin yukarıda bahsi geçen organizasyonları siyasi elitlerle geliştirdikleri ilişkilerde Türk siyaset ve bürokrasisindeki etkilerini bir pazarlık unsuru olarak kullanmıştır. Keza bir dönem Türkiye adına yapılacak dış politika imaj kampanyaları bu grubun uhdesinde kalmış, bahse konu dönemde hareketin çıkarları yer yer resmî konuların önünde yer almıştır. Bu da Gülen grubunun Amerikalı Müslümanlardan bazı Türk etnik demografik gruplara kadar farklı bir kesim nezdinde meşruiyet kazanmasına yol açmıştır.

d. FETÖ/PDY hareketi kendisini Siyasi İslam karşısına konumlandırmış, özellikle Gülen'in Batılı medya organlarındaki mülakatlarında bu noktada mesajlara yer verilmiştir. Bu da Washington DC'deki her siyasi aktör nezdin-

**FETULLAHÇI TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY)
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI**

de olmasa da özellikle Ortadoğu ve İslam konusunda bilgisiz geniş bir kesim nezdinde beğeni kazanmıştır. Bu kesimler Gülen hareketini seküler bir siyasi düzene destek veren ılımlı ve global ölçekte etkiye sahip bir hareket olarak görmeye temayül etmişlerdir.

(2) Akademik çevreler: Amerikan sosyal bilimler camiasında etkili olan Gülen hareketi kurdukları ilişkiler, malî olarak destekledikleri kürsüler, Türkiye'ye düzenledikleri geziler ve kitap projeleriyle hareketin bu çevrelerde Gülenist perspektife yakın bir şekilde tanınmasına önayak olmuştur. Bu çalışmalar sonucunda aşağıdaki kategorizasyonla açıklanabilecek bir tablo oluşmuştur:

a. Siyasi pozisyondan hareket etmeyen bir grup akademisyen için Gülen hareketi ilginç bir çalışma sahası/alanı olarak ilgiye matuf olmuştur. Bu akademisyenler antropoloji, sosyoloji ve siyaset bilimi gibi alanlarda Türkiye sahasında ticaret, eğitim ve siyasi arenada aktif, global yönleri olan bir çalışma subjesi olarak Gülen hareketine ilgi göstermişlerdir. Gülenist isimler de akademi içindeki bu isimlerle ortak çalışmalar yapmaya, hareketle ilgili algıları dolaylı olarak etkilemeye özen göstermişlerdir.

b. Sivil İslam, siyasi İslam tartışmalarına eğilen bazı akademisyenler; Gülen hareketinin de yakın markajı altında hareketin şeffaf olmayan kısımlarına yeterince dikkat etmeden bu hareketi olumlu bir lensten görmüş, algılamıştır. Söz konusu akademisyenlerin bir kısmı Gülenistlerin organize ettikleri Türkiye gezileri ardından yüksek ücretler karşılığında objektif olmayan güzelleme yazıları yayınlamış, bir kısmı ise harekete daha objektif yaklaşmış olmakla birlikte insani ilişkilerin etkisi altında kalmıştır.

(3) Dini Kurumlar, dinlerarası diyalog çevreleri

a. Amerika'daki farklı dinî inançlara sahip kesimlerde, fakat özellikle daha önce bahsedilen Papa faktörünün de etkisiyle Katolik ve liberal kesimlerde Gülen hareketi olumlu algılanmaktadır. Katolik kilisesinin bir çok bölgedeki diyalog çalışmaları **Nostra Aetate** doktrini¹⁹ nedeniyle resmî bir çerçevede yürütülmekte, burada dinî hareketlerin temsilcileriyle ilişki kurulmaktadır. FETÖ/PDY hareketi bu çalışmalardan sorumlu Katolik kilisesi li-

19 II Vatikán Konsili'nde Katolik Kilisesinin Hıristiyanlık haricindeki dinlerle ilişkilerini düzenleyen 28 Ekim 1965 tarihli resmi deklarasyon.

derlerini yakın markaj altında tutmaya özen göstermiştir. Dinlerarası diyalog konusunun olumlu ve olumsuz yönleriyle artık bir endüstri haline gelmesi de Gülenistleri bu akımın içinde aktif bir noktada tutmuştur.

b. Bunda hareketin dinlerarası diyalog ve tolerans söyleminin etkisi olduğu görülmektedir. Gülenist grup siyaset ve akademi dünyalarında olduğu gibi dinî çevrelerde de ön planda olan söylemsel akımları yakından takip ederek Musevi, Hristiyan ve Mormon çevrelerdeki etkisini artırmayı tercih etmiştir.

(4) Yerel Siyasiler: FETÖ/PDY hareketi eyalet meclisleri, şehir yönetimleri, okul bölgesi yöneticileri ve belediyeler gibi yerel siyasi elitlere dönük çalışmalarını okul ağını genişletmek ve Washington'daki etkisini artırmaya matuf kullanmıştır.

a. Yukarıda da bahsedildiği üzere FETÖ/PDY hareketi yerel siyasi elitleri markaja almış, kampanyalarına yaptıkları bağışlarla onları etki altında tutmuştur. Bu isimler dinî alan da dahil olmak üzere sivil hayatın önemli noktalarında harekete referans olmuş, onları etki sahibi kesimlerle ilişki içine sokmuştur.

b. FETÖ/PDY hareketinin bir dönem Türkiye'nin sözcüsü/PR'cısı pozisyonunda olması da bu noktada etkili olmuştur. Hareket, Chicago, Houston, Los Angeles, Irvine gibi şehirlerde "Türk festivalleri" düzenlemiş, buralara ticarî ve turizm geliri sağlamasıyla bazı ayrıcalıklardan yararlanmıştı.

c. Hareketin farklı şehirlerde kurduğu yukarıda bahsi geçen farklı isimler altındaki Türk Kültür Merkezleri bu algıya yardımcı olmuştur. Buralarda yerel yönetici ve elitlerin ağırlanması, onlarla Türk toplumunun bir araya getirilmesi gibi faaliyetler Gülen hareketinin Amerika'ya entegre olmuş, etkin bir Türk etnik grubu olarak görülmesine yol açmış, hareketin sorunlu dinî ve siyasi hareket alanları arka plana atılmıştır.

d. Charter okulları da bu bağlamda okul bölgelerinin ACT/SAT puanlarını artırdığı ölçüde olumlu karşılanmıştır. Okul bölgeleri yöneticileri yer yer Gülenist ağ ile iş ilişkisi kurmuş, yukarıda referans verilen gazete haberlerinde belirtildiği üzere zaman zaman bu okullarda yerleşik yanlış uygulamalara göz yummuşlardır.

(5) İnsan İlişkileri:

a. FETÖ/PDY hareketine bağlı insanlar çevrelerinde hareketi aktif şekilde övmüşler, kurdukları insani ilişkiler de bu bağlamda hareketin hanesine önemli bir pozitif algı olarak girmiştir. FETÖ/PDY hareketi son üç yılda takipçilerini komşularıyla yakın ilişki kurmaya teşvik etmiş, örneğin Ramazan ayında iftarlarda gayrimüslim komşuların ağırlanmasını telkin etmiştir.

b. Üniversiteler, teknoloji şirketleri, hastaneler gibi yerlerde çalışan isimler de etki sahibi üniversite hocası ve yöneticisi, doktorlar, ya da varlıklı Müslüman ve gayrimüslim isimlerle yakın ilişki kurmaya ve Gülen'in fikirlerini aktarmaya gayret etmişlerdir.

(6) Negatif Algı:

a. FETÖ/PDY hareketine karşı negatif algı geliştiren iki kesim olmuştur:

i. Nativist ve İslamofobik kesimler: Texas eyaletinde Gülencilerin açtığı devlet destekli okullara gelişen tepkide gözüktüğü üzere özellikle yabancı öğretmenler ve yerel kaynakların suiistimali noktasından hareket eden kesimler Gülen hareketine bağlı devlet destekli okulları sorun etmişler, bunu yaparken hareketin "İslami" kimliğine atıf yapmışlardır. Bu söylemlerde "göçmen öğretmenler," "Müslüman tarikat lideri" gibi kavramsallaştırmalar kullanılmıştır.

ii. Türkiye'deki askerî davalar sürecinde hareketin gayr-ı hukuki eylemlerin içinde olduğu iddiasını ön planda tutan bir kesim Amerika'daki bazı sol kesimlerde kabul görmüş ve harekete dönük bir kuşkuculuk başlamıştır. Bu özellikle Balyoz-Ergenekon sürecinde etkili olmuş, Dani Rodrik gibi akademisyenlerin Gülen hareketinin kriminal yönlerine dikkat çekmesi bazı çevrelerde Gülenist hareketle ilgili kuşkuların artmasına zemin hazırlamıştır.

Değerlendirme ve Sonuç

Son bir kaç yıldaki stratejik bazı hamleleri dışında, ABD'deki tüm macerası boyunca Müslüman toplumdan uzak duran fakat diğer dinî kesimlerle derin ilişkiler geliştiren Gülen ve takipçilerinin Trump döneminde mağduru oynayıp geniş Amerikalı Müslüman kesimlere yaklaşması Türkiye için önemli bir risk olarak ön plana çıkmaktadır. Trump ve destekçilerinin "Şeriat yanlısı," "Müslüman kardeşler gibi laiklik karşıtı," "Türkiye'deki laik ke-

simlerin düşmanı,” gibi hatalı ve İslamofobik argümanlardan ya da “Amerikalı öğretmenlerin işlerini göçmenlere veriyorlar” gibi nativist söylemlerden hareket eden Gülen eleştirilerine bel bağlamak sonuç alıcı olmayabileceği gibi Amerikalı Müslümanları Türkiye karşıtı bir noktaya da itebilir.

Türkiye’nin ABD’li Müslümanlar arasında oluşturduğu pozitif algıyı törpüleyecek olan böyle bir yaklaşım son derece hatalı olacaktır. Gülen grubunun geniş Müslüman kesimlere, ayrımcılığa uğradıkları savıyla yaklaşmaya çalışması bir risk olduğu gibi, bu grubun, Türk hükümetini de Trump ve ekibinin İslamofobik söylemlerine yakın olarak sunması gerçek ve ciddiye alınması gereken bir tehdittir. Bu noktada dikkatli hareket edilmezse CAIR gibi Türkiye’ye en ciddi desteği veren ve yakın duran bir organizasyon dahi Türkiye hükümeti ile ilişkileri ve İslamofobik söylemlerden mustarıp bir Müslüman grup arasında sıkışıp kalma riskiyle karşılaşacaktır. Böyle bir durumda Amerikalı Müslümanlar arasındaki kredisini yakması beklenmemesi gereken CAIR gibi bir kurumu ya da diğer Müslümanları böylesi zor bir pozisyona sokmak Türkiye’nin ihtiyacı olan en son şeydir. Keza böyle bir senaryo 2015 yılında United States Council of Muslim Organizations (USCMO) adlı şemsiye organizasyonun Ermeni Soykırım Tasarısı karşısında Türkiye’ye destek veren bir bildiri yayınlaması ile yaşanmıştır. ABD gündemi dışındaki siyasi bir konuya dahil olunması bu kurumun şemsiyesi altındaki organizasyonlarda bir nebze rahatsızlık oluşturmuş, bazı yerel birimler bu bildiriye şerh düşen açıklamalar yayınlamış, sahada işbirliği yaptıkları Ermeni kurumlara özürletmişlerdir.²⁰

Amerikalı Müslümanlarla sadece şemsiye organizasyonların yıllık toplantılarındaki uzun, siyasi konuşmalar yoluyla değil, doğrudan ve bireysel düzlemde ilişki kurulması, FETÖ/PDY hareketinin iç yüzünün bu düzlemde anlatılması ve propogandalarının önüne geçilmesi önem taşımaktadır.

FETÖ/PDY hareketi 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında Müslüman cemaatinin önde gelen isimleriyle görüşerek kendi tezlerini aktarmaktan geri durmamıştır. Bu görüşmelere katılan bazı isimlerle yapılan temaslara dayanarak Gülen grubunun özellikle “kamu görevlisi örgüt mensuplarının tasfiyesi” temelli savlarının Amerikalı Müslümanların Türkiye algısına etki

20 Bu sürecin bir açıklaması için bakınız: <http://theamericanmuslim.org/tam.php/features/articles/us-council-of-muslim-organizations-armenian-genocide-statement-controversy/0020392> (Erişim: 29.05.2018)

FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜ VEYA PARALEL DEVLET YAPILANMASININ (FETÖ/PDY)
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ FAALİYETLERİ VE ALGISI

ettiğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte farklı görüşlere sahip Amerikalı Müslüman kurumlarının temsilcileri Gülen grubunun “şeffaf olmayan” ve “yalnızca ve her koşulda ben” diyen *egosentrik* yapısının kendilerini bu gruptan uzak durmaya iten faktörler olduğunu belirtmişlerdir. Buradan hareketle Gülen grubunun sorunlu bir liderin arkasından sürüklenen ve şeffaf olmayan bir kült hareketine dönüştüğü argümanı yer yer kullanılmalıdır.

15 Temmuz darbe girişimi sonrasında FETÖ/PDY hareketinin darbe eylemi içinde olup olmadığı etrafındaki tartışmanın harekete dönük olumlu algı besleyen kesimlerde radikal bir algı değişimine yol açtığı gözlemlenmektedir. Bunda ABD’de Türkiye’deki halihazırda görevde olan hükümetle ilgili ideolojik tepkisel bir tutumun ve mevzi almanın gelişmiş olması da önemli rol oynamış, FETÖ/PDY hareketi de bu algıyı besleyecek söylem ve eylemler üzerinde özellikle durmuştur. Bu hareket içindeki insanlarla yer yer karşılıklı çıkara dayanan ilişkiler geliştirmiş insanların, bu ilişkilerini bir anda sonlandıramadıkları anlaşılmaktadır. Benzer durum dinî gruplar için de geçerlidir. FETÖ/PDY hareketinin aşırı güçlenmekten etkilenecek kendisini Türkiye’ye yön verecek bir hareket olarak gördüğü ve bu yolda her yolu meşru görmesi nedeniyle kriminal faaliyetler içine girdiği noktası etki gösterebilecek söylem olarak öne çıkmaktadır.

Örgüt Türkiye’de kendileriyle yapılan mücadeleyi siyasal mücadele olarak göstermek için olağanüstü çaba sarfederken, örgüt liderinin dinin temel kaynaklarıyla açıkça çelişen sapkın düşüncelerinin somut delilleriyle ortaya konulması ve geniş toplumla paylaşılması Müslüman toplumu ikna etmenin en etkin yolu olacağı açıktır.